

Nemzetközi exlibris-kiállítás az OSZK-ban

Kubától Japánig 19 ország 60 művészenek ex libriseiből rendezett kiállítást nemzeti könyvtárunk ez év júniusában a KMK és a hazai gyűjtőket összefogó Kisgrafika Barátok Köre. A tárlat a kortárs alkotók könyvjegyeit, kisgrafikáit mutatta be s jól reprezentálta, hogy a könyvkultúrától elválaszthatatlan exlibris-művészet felvirágzóban van. Ezt tükrözik a magyar grafikusművészek (*Bálványos Huba, Gácsi Mihály, Gyulai Liviusz, Rékassy Csaba, Stettner Béla, Kömög Róbert, Vén Zoltán, Müller Árpád*) lapjai is.

*

A kiállítás az ex libris sajátos kifejezési lehetőségeinek – elsősorban az olasz, spanyol és skandináv művészek munkáin – továbbélt hagyományai mellett színes, változatos képet nyújtott a modern törekvésekről is, főleg a szovjet, a lengyel és a csehszlovák művészek grafikáin. Feltűnő ezeken a lapokon mind a motívumok, mind a technikák változása, megújulása. A fametszet mellett gyakoriak a mély- és síknyomás különféle módon kombinált eljárásai, a fekete-fehér foltok vagy vonalak ellentétére építő kifejezőmód helyett a színes technika. A szovjet exlibris-művészek kísérletező kedvét (például dombornyomással vagy fotokollázssal kombinált rézkarcok) főleg a litván *Antanas Kmielauskas, Vincas Kisarauskas* és *Grazina Didelytė* művei mutatják. Egyébként a szovjet anyag magas színvonalával a kiállítás egészéből is kiemelkedik. *Anatolij Kalasnyikov* és *German Ratner*, a litván művészek szürrealisztikus hangvételétől eltérően, mértani formák gondosan kiegyensúlyozott és szigorúan logikus szerkesztésével fejezik ki mondani-alójukat, értelmezik újra a valóságot.

A tárlat anyaga bizonyította, hogy az elmúlt évtizedek ex libriseiből szinte teljesen eltűnt a hagyományos szimbolika. A könyv tulajdonosának foglalkozására, kedvtelésére utaló, könnyen „leolvasható”, aforisztikus közlések helyett mindennapi életünk bonyolultságát, az olvasó-gondolkodó ember közérzetének el-
lentmondásait is ábrázoló, ezt változatos eszközökkel megfogalmazó „üzeneteket” találunk ezeken a lapokon. A művészi könyvjegy – a gyűjtők által szervezeten kialakított cserekapcsolatok révén – valóban egyféle személyes üzenetet továbbít, ugyanakkor hírt ad egy-egy ország könyv- és képzőművészetéről is. Alkalmat ad párbeszédre, baráti kézfogásra, hirdeti a könyv szeretetéhez, megőrzéséhez kötődő közösségi szándékainkat.

*

Ez a szándék vezette a közelmúltban elhunyt jeles bibliofil, *dr. Semsey Andor* sok évtizedes gyűjtőmunkáját is. A bemutatott lapokat az ő gyűjteményéből válogatták a rendezők. *Semsey Andor* (aki több exlibris-művészt mutatott már be) különösen nagy gondot fordított minden magyar vonatkozású – azaz a határainkon túl élő magyar művészek és a hazai gyűjtők részére külföldi művészek által készített – könyvjegyek beszerzésére.

A kiállítás – egy-egy ország alkotóit önálló tablón bemutatva – izelítőt nyújtott ezekből a metszetekből is. Így például napjaink romániai magyar exlibris-művészetét *Árkossy István, Bálint Ferenc* és *Feszt László* sajátos hangulatú, a műfaj élvonalába tartozó kisgrafikai képviseltek.

Arató Antal